

Een vaas door Van der Hoef met penningen door Wienecke

Op de *Art Breda 2016* was bij *Le Coin Perdu* een fraaie vaas te zien van de hand van de bekende ontwerper Chris van der Hoef (1875-1933). Wat deze vaas zo bijzonder maakt is dat er drie identieke penningen op gemonteerd zijn van de hand van de eveneens bekende medailleur Johannes Wienecke (1872-1945). Deze combinatie van vaas en penningen is zeldzaam en vraagt om een kleine bijdrage in *De Beeldenaar*.

Fors exemplaar

Chris van der Hoef geniet in penningland een grote bekendheid. Zijn penningen zijn zeer gezocht en in veel veilingcatalogi worden ze vaak zelfs als aparte rubriek opgenomen. Daarnaast is Van der Hoef ook zeer bekend als ontwerper van sieraadewerk en keramieken beeldjes.¹ Zo was hij in het begin van de jaren twintig één van de vaste ontwerpers van de NV Gerofabriek in Zeist. Deze fabriek produceerde tinnen en verzilverde objecten en kreeg vooral ook bekendheid als producent van verzilverd bestek. Van der Hoefs eerste opdracht voor Gero is een tinnen herinneringsbord dat in 1923 op de markt is gebracht ter gelegenheid van het regeringsjubileum van koningin Wilhemina.² De vaas die hier centraal staat is 245 mm hoog en heeft van boven een doorsnede van 190 mm. Een fors exemplaar dus, dat is voorzien van het fabrieksmerk van Gero. Een variant van deze vaas, zonder penningen maar even groot, is in 1929 door Gero uitgebracht; hiervan bevindt zich een exemplaar in de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam.³ De penningen op de vaas zijn zilveren exemplaren van de door Wienecke in 1913 naar een ontwerp door Van der Kellen

(1804-1879) uitgevoerde prijspenning voor de Utrechtsche Handelsvereniging.⁴ De voorzijde toont de Utrechtse Domtoren met erachter een stralenkrans van een opkomende zon en als randschrift: UTRECHTSCH E HANDELSVEREENIGING UTRECHT met ter weerszijden van de plaatsnaam een hoorn des overvloeds en een Mercuriusstaf. Hoe de keerzijde van de penning op de vaas is geweest weten wij niet. Bij de Utrechtse antiquair Haffmans was ooit een zilveren exemplaar dat op de keerzijde een lauwerkrans laat zien met ruimte voor een inscriptie, in dat geval '1ER PRIJS POLSSTOK HOOG'. Deze prijspenning is ook in brons uitgegeven en er zijn ook zilveren exemplaren bekend met een draagoog, die als erepenning zijn uitgereikt aan de Mannen-Zangvereniging Orpheus en de Rederijderskamer Beets.⁵

Uhavé

Op de *factsheet* van *Le Coin Perdu* – die de huidige eigenaar mij toonde – wordt gesteld dat deze vaas 'dé prijs zou zijn geweest bij de etalagewedstrijd, die in 1917 tijdens de eerste Jaarbeurs werd gehouden'. Hiermee wordt bedoeld op de eerste Jaarbeurs die de (later) Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs in 1917 heeft

Chris van der Hoef, vaas voor de Uhavé, met penning door Wienecke, 1927, zilver

Op elk gewenst moment in onze voorraad penningen kijken?

Dat kan op: www.mevius.nl

Keuze uit ruim duizend stuks vanaf de 16e tot en met de 21e eeuw.

Ook numismatische literatuur kunt u op onze website vinden.

Mevius Numisbooks International B.V.

Oosteinde 97, 7671 AT Vriezenveen

Tel. 0546 561 322, Fax 0546 561 352, E-mail: info@mevius.nl

Bezoek aan ons kantoor alleen op afspraak.

gehouden. Als herkomst wordt vermeld dat de vaas in bezit was 'van de voormalige chauffeur van de oud-directeur van de Jaarbeurs.' De Jaarbeursdirecteur zou de vaas aan zijn chauffeur hebben geschonken. Het lijkt mij echter dat er hier sprake van een foutje in de toedracht moet zijn. Zou deze vaas als die als prijs was uitgereikt immers niet eerder bij de standhouder met de mooiste etalage terecht zijn gekomen dan bij de Jaarbeursdirectie? Is het niet waarschijnlijker dat de vaas bij enige gelegenheid cadeau is gedaan aan de Jaarbeursdirectie? Ik denk het laatste en zal hieronder mijn veronderstelling dat de vaas uit 1927 dateert en toen is overhandigd aan de Jaarbeursdirectie nader onderbouwen.

De Utrechtsche Handelsvereeniging, beter bekend staand als Uhavé, en de Jaarbeurs hebben, haast vanzelfsprekend, vaak samengewerkt. Zo heeft de Uhavé behalve in 1927 ook in 1933 een tentoonstelling in de Jaarbeurs georganiseerd. In 1927 organiseerde de Uhavé een grote tentoonstelling in de Jaarbeurs waar de Utrechtse middenstand zich kon presenteren aan het publiek. Deze *Tentoonstelling van de Utrechtsche Winkelstand*, zoals dagblad *Het Vaderland* het noemde, is op 29 april geopend door burgemeester dr. J.P. Fockema Andreae, nadat de voorzitter van de Uhavé, de heer Jos ten Berg het doel van de expositie uiteen had gezet.⁶ Bij de opening waren verder onder meer aanwezig de Commissaris van de Koningin, vertegenwoordigers van de Kamer van Koophandel en leden van het college van B&W. De beurs was een groot succes en heeft in totaal 21.192 betalende bezoekers getrokken.⁷ Op de beurs stond ook de Gerofabriek uit Zeist. Van der Hoef werkte zoals gezegd vanaf het begin van de jaren twintig voor Gero en de vaas in de collectie van het Stedelijk Museum dateert uit 1929. Het kan dus haast niet anders dan dat Van der Hoef deze vaas al in 1927 heeft ontworpen in opdracht van Uhavé. De Uhavé heeft vervolgens de in 1913 ontworpen prijspenning van Wienecke in drievoud ter

beschikking gesteld om de vaas mee te sieren. Deze penning lag kennelijk op de plank, want hij is door de jaren heen meerdere malen uitgereikt. De bovengenoemde exemplaren in het Centraal Museum zijn bijvoorbeeld respectievelijk in 1918 en 1954 uitgereikt.

Daar komt bij dat Van der Hoef al sinds de eerste beurs in 1917 voor de Jaarbeurs geen onbekende was. Hij is vanaf 1917 meerdere malen gevraagd penningen te maken.⁸ Het lijkt dan ook juist te veronderstellen dat het bestuur van de Uhavé in 1927 Van der Hoef heeft gevraagd deze vaas te maken en het exemplaar toen cadeau heeft gedaan aan de Jaarbeursdirectie. Daarna zal de vaas vermoedelijk jaren lang in het kantoor van de algemeen directeur hebben gestaan, voordat deze hem aan zijn chauffeur cadeau heeft gedaan. Toen ik in de periode 1991-1995 bij de Jaarbeurs werkte stonden in de kamers van zowel de algemeen directeur als de directeur commerciële zaken diverse 'Jaarbeurs-memorabilia'; deze vaas kan ik me echter niet herinneren.

Wat de juiste aanleiding ook moge zijn voor het vervaardigen van deze vaas, het is hoe dan ook een buitengewoon fraai object en een bijzondere combinatie van twee kunstenaars. Graag dank ik de huidige eigenaren voor hun toestemming deze vaas te mogen publiceren.

Noten

1. JINTES, L.F. & J.T. POL-TYSZKIEWICZ, *Chris van der Hoef 1875-1933* (Leiden/Assen/Gent 1994/1995).
2. ibidem p 112.
3. Inv.nr. 2001.1.0325, 245 mm hoog en 195 mm diameter.
4. PELS DONK, M.-A. (red) *Johannes Cornelis Wienecke 1872-1945, stempelsnijder en medailleur* (Herent 2017) nr 123; ZWIERZINA, W.K.F. *Naamlouze Vennootschap Koninklijke Nederlandsche Edelmetaal Bedrijven van Kempen, Begeer en Vos. Penningen geslagen of gegoten in de jaren 1880-1935* ('s-Gravenhage 1935) nr 1086, 50 mm diameter.
5. Collectie Centraal Museum Utrecht: brons, 25 mm, inv.nr. 1285; de erepenningen resp. inv.nrs. 6448/017 en 26451.
6. *Het Vaderland* 29 april 1927.
7. *De Tijd* 10 mei 1927.
8. MEER MOHR, J. VAN DER 'De Jaarbeurspenningen' *De Beeldenaar* 30 (2006) 151-152 nrs. 1-9.